

"Risken finns", brukar vi säga, för risker lever vi med dagligen.

Denna handbok har kommit till för att hjälpa kommunerna att inventera och värdera sina riskobjekt, dokumentera dem och på så sätt skapa ett underlag för arbetet med att minska riskerna.

Den presenterar en arbetsmetodik för riskanalys. Syftet är att de snabba och tidsmässigt oförutsedda händelser som vi kallar olyckor så långt möjligt ska kunna förutses och i görligaste mån undvikas.

Åtgärder för att förebygga och begränsa skadeverkningar av olyckor handläggs av kommunernas räddningstjänst med stöd i räddningstjänstlagen. Kommunal riskhantering omfattar emellertid även andra aspekter på risk för människor, egendom och miljö. Det innebär att flertalet kommunala styrelser, nämnder och förvaltningar bör känna till de förhållanden som en kommunal riskanalys inom räddningstjänsten belyser. Utöver räddningstjänsten gäller detta särskilt för miljö och hälsoskydd samt kommunal planering.

Handboken behandlar riskerna för större olyckor i form av bränder, explosioner, utflöden av giftiga och/eller miljöskadande ämnen, skred, översvämningar och liknande. Det är alltså olyckor som påkallar mer omfattande akuta insatser från i första hand räddningskårer, polis och sjukvårdande institutioner. Olyckor som kanske inte är så stora men som inträffar ofta på samma plats, t ex trafikolyckor, räknas också in här.

Däremot behandlas inte riskerna för människor, egendom och miljö av långtidsverkande faktorer som kost, rök och alkoholvanor, klimat, bostadsförhållanden och olika utflöden av miljöfrämmande ämnen vid "normala" drifts och störningsförhållanden inom industri, handel eller samfärdsel. Ambitionen har inte heller varit att ge exempel på alla olyckor som kan inträffa. Det viktiga är att riskanalysarbetet kommer igång i kommunerna.

Riskanalys innebär att befintliga riskkällor identifieras och värderas. Med risk menas här någon form av sammanvägning mellan hur allvarliga konsekvenser en skadehändelse kan medföra, och hur sannolik denna händelse är. Om en viss händelse leder till materiella skador för i medeltal 1 000 000 kr varje gång den inträffar, vilket i medeltal är vart 10:e år, kan risken uttryckas som en beräknad skadekostnad motsvarande 100 000 kr per år.

Risken bestäms alltså av skadehändelsens sannolikhet och konsekvens. Även om risker sällan kan kalkyleras med nämnvärd matematisk precision, så kan de ofta uppskattas med tillräcklig noggrannhet för att ge underlag för den praktiska riskhanteringen.

Sannolikheten för att en riskkälla ska utlösa och förorsaka skada är mindre, om riskkällan är känd av alla som berörs och förstådd beträffande orsak och verkan.

Se vidare sammanfattningen på sid. 7 - 9.

Det viktigaste resultatet av denna typ av riskanalys är den kvalitativa och geografiska karteringen av riskkällorna. Den ger bättre kunskap om aktuella lokala förhållanden och de mekanismer som kan utlösa och vidareföra skadeförlopp.

Resultaten utgör ett planeringsunderlag.